

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 051992 15 Rev
Banjaluka, 23.2.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Darka Osmića kao predsjednika vijeća, Jadranke Stanišić i Davorke Delić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužilja, J.B. iz M., A., zastupane po punomoćniku, S.D., advokatu iz B., te D.D. i J.D., obje iz B., zastupane po punomoćniku, Z.N., advokatu iz B., protiv tuženog, D.S. iz B., zastupanog po punomoćniku, V.Lj., advokatu iz P., radi utvrđenja i predaje u posjed, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 051992 15 Gž 2 od 21.5.2015. godine, na sjednici održanoj dana 23.2.2016. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 051992 15 Gž 2 od 21.5.2015. godine, preinačava i sudi:

Žalba tužilja, D.D. i J.D. se odbija i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 051992 14 P 2 od 26.11.2014. godine, potvrđuje u dijelu kojim je odbijen zahtjev ovih tužilja.

U preostalom dijelu, a kojim je odlučeno: da tužilji, J.B., pripada pravo suvlasništva i suposjeda na $\frac{1}{4}$ dijela nekretnina, lociranih u B., Ul. ..., po starom premjeru kč. 366/19 i kč. br. 365/2, upisane u zk.ul.br. 7670 k.o. B., po novom premjeru kč. 1490 i kč. 1490/1, upisane u pl. 1342 k.o. B. IV; da se tuženi obaveže, da trpi da se ova tužilja upiše kao suvlasnik i suposjednik sa $\frac{1}{4}$ dijela na navedenim nekretninama i da joj preda u suposjed predmetne nekretnine; da je u tom dijelu ništav pisani testament pred svjedocima testatora J.Š. od 30.11.1990. godine, revizija tuženog se odbija.

Tužilje, D.D. i J.D. su dužne naknaditi tuženom troškove postupka u iznosu od 8.820.00 KM, a tuženi je dužan naknaditi tužilji, J.B., troškove postupka u iznosu od 1.026,25 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 9051992 14 P 2 od 26.11.2014. godine, usvojen je zahtjev tužilje, J.B. i odlučeno: da zaostavštinu pokojnog S.Š., oca tužilje, J.B., čini $\frac{1}{2}$ dijela nekretnina, lociranih u B. u Ulici ..., po starom premjeru k.č. broj 366/19 i k.č. broj 365/2, upisanih u z.k. ul. broj 7670 k.o. SP-B. (ranije z.k. ul. 7314 k.o. B.), po novom premjeru k.č. broj 1490 i k.č. broj 1490/1 upisanih u p.l. broj 1342 k.o. B. 4 (u daljem tekstu- predmetne nekretnine); da tužilji, J.B., kao zakonskoj nasljednici iz oca S.Š., pripada pravo suvlasništva i suposjeda na $\frac{1}{2}$ dijela predmetnih nekretnina; da je apsolutno ništav pisani testament pred svjedocima, testatora, J.Š., sačinjen 30. novembar 1990. godine, u dijelu kojim je testator raspolagao imovinom ove tužilje, od $\frac{1}{2}$ na predmetnim nekretninama; da se tuženi obaveže, da trpiti da se ova tužilja upiše kao suvlasnik i suposjednik sa $\frac{1}{2}$ dijela

na predmetnim nekretninama, da joj preda u suposjed predmetne nekretnine i da joj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 12.185,00 KM.

Istom presudom odbijen je zahtjev tužilja, D.D. i J.D., kojim traže: da se utvrdi da je apsolutno ništav pisani testament pred svjedocima, testatora J.Š., sačinjen 30. novembra 1990. godine; da je prednik ovih tužilja, J.D.1, po osnovu zajedničke gradnje sa S.Š. i na osnovu ugovora o ortakluku zaključenog između S.Š. i J.D.1, dana 09. aprila 1966. godine, stekao pravo suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela na predmetnim nekretninama; da tužiljama, D.D. i J.D., zakonskim nasljednicima, J.D.1, pripada pravo suvlasništva i suposjeda na 1/2 dijela predmetnih nekretnina; da se tuženi obaveže, da trpi da se ove tužilje upišu kao suvlasnice i suposjednice sa po 1/4 dijela na predmetnim nekretninama i da ovim tužiljama preda u suposjed predmetne nekretnine.

Tužilje, D.D. i J.D. su obavezane, da tuženom naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 7.507,50 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 051992 15 Gž 2 od 21.5.2015. godine, djelimično su usvojene žalbe, tuženog i tužilja, D.D. i J.D., te prvostepena presuda preinačena tako, što je odlučeno:

-da se utvrđuje da je J.D.1, prednik tužilja, D.D. i J.D., po osnovu zajedničke gradnje sa S.Š. i na osnovu ugovora o ortakluku zaključenog između S.Š. i J.D.1 dana 09. aprila 1966. godine, stekao pravo suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela na predmetnim nekretninama; da se tuženi obaveže da ovim tužiljama preda u suposjed predmetne nekretnine; da je apsolutno ništav pisani testament pred svjedocima, testatora, J.Š., sačinjen 30. novembar 1990. godine, u dijelu raspolaganja testatora imovinom koja pripada J.D.1 i tužilji, J.B., tj. ukupno 3/4 dijela predmetnih nekretnina; da se utvrđuje da tužilji, J.B., zakonskoj nasljednici iz oca S.Š., pripada pravo suvlasništva i suposjeda na 1/4 dijela predmetnih nekretnina; da se tuženi obaveže da trpi da se ova tužilja upiše kao suvlasnik i suposjednik sa 1/4 dijela na predmetnim nekretninama i da naknadi troškove postupka, tužiljama, D.D. i J.D. u iznosu od 9.632,70 KM, a tužilji, J.B. u iznosu od 8.810,63 KM.

U preostalom odbijajućem dijelu, žalbe tužilja, D.D. i J.D. su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

U preostalom dosuđujućem dijelu u odnosu na tužilju, J.B., žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tuženi revizijom pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i zahtjev tužilja odbije ili ukine i predmet vratina ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilja kojim traže: da se utvrdi da je apsolutno ništav pisani testament pred svjedocima testatora J.Š. od 30.11.1990. godine; da se utvrdi da je J.D.1, prednik tužilja, D.D. i J.D., po osnovu zajedničke gradnje sa S.Š. i po osnovu ugovora o ortakluku, zaključenog između S.Š. i J.D.1 9.4.1966. godine, stekao pravo suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela na predmetnim nekretninama; da se utvrdi da zaostavštinu pokojnog S.Š., oca tužilje J.B. čini 1/2 dijela predmetnih nekretnina; da se utvrdi da tužiljama, D.D. i J.D. po osnovu nasljedstva iza J.D.1, pripada pravo suvlasništva i suposjeda sa 1/2 dijela na predmetnim nekretninama i da tužilji, J.B., po osnovu nasljedstva iza oca S.Š. pripada 1/2 dijela suvlasništva i suposjeda na predmetnim nekretninama; da se tuženi obaveže da trpi da se tužilje, D.D. i J.D. upišu sa po 1/4 dijela na predmetnim nekretninama, a tužilja J.B. sa 1/2 dijela

na predmetnim nekretninama; da se tuženi obaveže da tužiljama preda u posjed predmetne nekretnine.

Ovako postavljen zahtjev tužilje zasnivaju na tvrdnjama: da su njihovi pravni prednici, na osnovu dogovora zajednički izgradili kuću u B., ... (predmetne nekretnine) i da njima, po osnovu nasljedstva iza njihovih pravnih prednika pripada po 1/2 dijela predmetnih nekretnina, odnosno, da tužilji, J.B., po osnovu nasljedstva iz oca, S.Š. pripada 1/2 dijela predmetnih nekretnina, a da tužiljama, J.D. i D.D., kao nasljednicam iza J.D.1, pripada po ¼ dijela na predmetnim nekretninama; da iz tih razloga, J.Š., nije mogla raspolagati predmetnim nekretninama na osnovu pisanog testamenta pred svjedocima od 30.11.1990. godine, te da je stoga taj testament ništav.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da su S.Š. i J.D.1 9.4.1966. godine zaključili ugovor o ortakluku, a u pogledu izgradnje kuće u B. u Ulici ...; da su tim ugovorom dogovorili, da S.Š. ulaže zemljište – građevinski plac, kč. 366/19, površine 436 m² i kč. 365/2 površine 60 m², upisane u zk.ul. 7314 k.o. B. i da se obavezuje da za objekat koji će se graditi, obezbijedi odgovarajuću urbanističku saglasnost i građevinsku dozvolu, a da J.D.1 ulože rad i novčana sredstva, tako da po izgradnji kuće, isti budu suvlasnici sa po ½ dijela i na objektu i na zemljištu; da je kuća izgrađena i da se po završetku kuće, u zk.ul. br. 7314 k.o. B., upisao S.Š. kao vlasnik kuće sa 1/1 dijela, sa pravom korištenja zemljišta društvene svojine, označenog kao kč. 366/19 i 365/2, na kojem zemljištu je izgrađena kuća; da je S.Š. umro 1985. godine i da je iza njega proveden ostavinski postupak, u kojem je ishodoeno rješenje o nasljeđivanju Osnovnog suda u Banjaluci broj O-1497/87 od 23.6.1988. godine, kojim je za zakonskog nasljednika iza S.Š. proglašena njegova žena J.Š. na predmetnim nekretninama sa 1/1 dijela; da je pisanim testamentom pred svjedocima od 30.11.1990. godine J.Š. izrazila svoju posljednju volju na način, da predmetne nekretnine nakon svoje smrti, ostavlja D.S.; da je J.Š. umrla 1993. godine i da je iza nje proveden ostavinski postupak, u kojem je ishodoeno rješenje o nasljeđivanju Osnovnog suda u Banjaluci broj O-1898/93 od 30.1.1994. godine, kojim rješenjem je za nasljednika iza J.Š., a na osnovu navedenog testamenta, proglašen D.S. sa 1/1 dijela; da se na osnovu tog rješenja, D.S. upisao u zk.ul.br. 7314 k.o. B. kao vlasnik predmetne kuće sa pravom korištenja društvenog zemljišta na kojem se nalazi predmetna kuća; da je iz tih razloga J.D.1 podnio tužbu prvostepenom sudu 18.1.1996. godine, tražeći da se poništi rješenje o nasljeđivanju Osnovnog suda u Banjaluci broj O-1898/93 od 31.1.1994. godine; da je takođe 1996. godine, tačnije 15.11.1996. godine, tužilja, J.B., kao kćerka S.Š., podnijela tužbu prvostepenom sudu sa zahtjevom da se utvrdi da su ništava rješenja o nasljeđivanju, ishodoena u postupku raspravljanja zaostavštine iza S.Š. i J.Š.; da je J.D.1 umro u toku 2008. godine. te da su ga naslijedile njegova žena J.D. i njegova kćerka D.D., koje su stupile kao tužilje u parnici koju je pokrenuo J.D.1 u toku 1996. godine; da su obje parnice, koje su pokrenute u toku 1996. godine, spojene u jedan postupak koji se vodi u ovom predmetu i u kojem su tužilje zajednički precizirale zahtjev podneskom od 28.4.2014. godine.

Temeljem ovakvog činjeničnog utvrđenja, prvostepeni sud je zaključio, da zahtjev tužilja, J.D. i D.D. nije osnovan, a da je zahtjev tužilje, J.B. osnovan, pa je stoga sudio tako što je donio odluku kao u izreci prvostepene presude.

Iz razloga odluke prvostepenog suda proizlazi, da tužilje, J.D. i D.D. nisu dokazale da je njihov pravni prednik, J.D.1, gradio predmetnu kuću, jer da na te okolnosti nisu provele dokaze. Nalazeći utvrđenim, na osnovu izvoda iz matične knjige rođenih, da je J.B., kćerka S.Š., te da ista nije učestvovala u ostavinskom postupku iza njega, prvostepeni sud je zaključio, da je J.Š., raspoložujući predmetnim nekretninama na osnovu pisanog testamenta pred svjedocima od 30.11.1990. godine, raspolagala i sa ½ dijela predmetnih nekretnina koje pripadaju J.B., zbog čega je, a kako to proizlazi iz razloga prvostepene odluke, taj testament ništav u tom dijelu.

Drugostepeni sud nije prihvatio činjenična utvđenja prvostepenog suda u cjelosti, pa ni zaključak tog suda, zbog čega je djelimično preinačio odluku prvostepenog suda i sudio kao u izreci drugostepene odluke.

Iz razloga odluke drugostepenog suda proizlazi, da je pogrešan zaključak prvostepenog suda, da tužilje, J.D. i D.D. nisu dokazale da je njihov pravni prednik, J.D.1, učestvovao u izgradnji predmetne kuće,

Nalezeći da je njihov pravni prednik, J.D.1, učestvovao u izgradnji predmetne kuće, prvostepeni sud je zaključio, da mu na osnovu građenja i zaključenog ugovora o ortakluku od 9.4.1966. godine, pripala ½ dijela suvlasništva na predmetnim nekretninama. Kako J.D.1 za života nije bio upisan sa ½ dijela na predmetnim nekretninama, prvostepeni sud je zaključio, da tužilje, J.D. i D.D., svoje pravo po osnovu nasljedstva na predmetnim nekretninama iz J.D.1, mogu ostvarivati samo u postupku naknadno pronađene imovine iz njihovog pravnog prednika.

Obzirom da su na preostaloj ½ dijela predmetnih nekretnina, koje su pripadale S.Š.u, nasljednici, njegova žena, J.Š. i njegova kćerka, J.B., drugostepeni sud je zaključio, da tužilji, J.B. po osnovu nasljedstva iza oca S.Š., pripada ¼ dijela na predmetnim nekretninama.

Nalazeći, da J.D.1, predniku tužilja, J.D. i D.D., pripala ½ dijela, a da J.B. pripada ¼ dijela predmetnih nekretnina, drugostepeni sud je takođe zaključio, da je pisani testament pred svjedocima od 30.11.1990. godine ništav u dijelu kojim je J.Š. raspolagala tim testamentom sa ¾ dijela predmetnih nekretnina.

Odluka drugostepenog suda je djelimično pravilna.

Kod činjenice, da je predmetna kuća izgrađena na građevinskom placu, na kojem je S.Š. imao pravo korištenja, prije svega valja ukazati, da je pogrešan zaključak drugostepenog suda, da je J.D.1, po osnovu gradnje i ugovora o ortakluku, zaključenog sa S.Š. 9.4.1966. godine, mogao steći pravo suvlasništva na predmetnim nekretninama.

Naime, prema odredbi člana 5. stav 1. Zakona o određivanju građevinskog zemljišta u gradovima i naseljima gradskog karaktera ("Službeni list SFRJ", br. 5/68 sa izmjenama u broju 20/69), prvenstveno pravo korištenja građevinskog neizgrađenog zemljišta u društvenoj svojini radi izgradnje zgrade, moglo se prenijeti samo na bračnog druga, potomke, usvojenike, roditelje i usvojioce.

Pravo korištenja građevinskog neizgrađenog zemljišta u društvenoj svojini, dodijeljenog radi izgradnje zgrade, moglo se u smislu člana 7. pomenutog zakona, prenositi samo sa zgradom ili drugim objektom izgrađenim na tom zemljištu. Po ovom zakonu, kao i po odredbama člana 11. stav 4. i člana 17. i 20. docnijeg Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini ("Službeni glasnik SR BiH", br. 13/74), odnosno odredbama člana 10. stav 1. i 42. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik SR BiH", br. 34/86 do 29/90 i "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 29/94), bivši vlasnik podružtvljenog građevinskog zemljišta mogao je prenijeti na potomke samo neizgrađeno građevinsko zemljište – prvenstveno pravo korištenja i prvenstveno pravo građenja, dok dio izgrađene građevinske parcele bez prenosa prava vlasništva na građevinski objekat se, prema odredbama navedenih zakona, jednako kao i prema odredbama Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta („Službeni list FNRJ“ br. 52/58), ne može prenijeti na najbliže srodnike. Takav ugovor je pravno ništav prema načelu građanskog prava, da ono što je pravno nemoguće, ne može biti predmet punovažnog ugovora (član 47. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17./93, 3/96 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO).

Prema tome, sve i kada prihvatimo, da je prednik tužilja, J.D.1 postigao dogovor sa S.Š. o zajedničkoj izgradnji sporne kuće i to regulisao ugovorom o ortakluku od 9.4.1966. godine, kod ovakvog stanja stvari, proizilazi, da je prednik tužilja, J.D.1 gradio spornu kuću na tuđem zemljištu, na koje nije imao pravo korištenja (građenja).

Kako se građenjem na građevinskom zemljištu u društvenoj svojini, bez prava korištenja (građenja), ne može steći trajno pravo korištenja, to prednik tužilja, J.D.1 na predmetnoj kući, izgrađenoj uz odobrenje nadležnih organa datom S.Š., a ne J.D.1, nije mogao steći pravo suvlasništva na predmetnom objektu bez obzira što iz utvrđenja nižestepeni sudova proizilazi da ugovor o ortakluku od 9.4.1966. godine odgovara pravoj volji njegovih ugovarača, J.D.1 i S.Š..

Ovo stoga, jer je takav ugovor bio zabranjen prinudnim propisima, ne samo Zakona o određivanju građevinskog zemljišta u gradovima i naseljima gradskog karaktera, nego i propisima svih gore navedenih zakona.

Kod takvog stanja stvari, jasno je da predmetna kuća u cjelosti pripada S.Š., zbog čega je isti nakon izgradnje kuće upisan u zk.ul. 7314 k.o. B. kao vlasnik kuće sa pravom korištenja društvenog zemljišta određene površine, na kojem je izgrađena kuća.

Kraj takvih okolnosti, koje ukazuju da je stvarnopravni zahtjev J.D. i D.D., kao nasljednika J.D.1, neosnovan, proizilazi, da bi istima pripadalo samo pravo da zahtijevaju naknadu za uložene troškove građenja, analogno članu 25. stav 4. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 6/80 i 36/90, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 38/03 - u daljem tekstu: ZOSPO).

Prihvatajući u svemu razloge nižestepeni presuda, da je tužilja, J.B. dokazala da je ista kćerka S.Š., ovaj sud nalazi, da je pravilan zaključak nižestepeni sudova da ovoj tužilji pripada pravo nasljedstva na predmetnim nekretninama iza njenog oca S.Š..

Kada se ima u vidu, da su predmetne nekretnine u cjelosti pripadale S.Š., zbog čega je isti nakon izgradnje kuće upisan u zk.ul. 7314 k.o. B. kao vlasnik kuće sa pravom korištenja društvenog zemljišta određene površine na kojem je izgrađena kuća, te da su nasljednici iza S.Š. njegova žena, J.Š. i njegova kćerka, J.B., pravilan je zaključak prvostepenog suda, da tužilji, J.B. po osnovu nasljedstva u smislu odredaba člana 10 Zakona o nasljeđivanju ("Službeni glasnik SR BiH", br. 7/80 i 15/80), pripada 1/2 dijela predmetnih nekretnina.

Kako tužilja, J.B., nije pobijala presudu drugostepenog suda u dijelu kojim je preinačena prvostepena presuda, te istoj, umjesto 1/2 dijela priznata 1/4 dijela na predmetnim nekretninama, ima se uzeti, da tužilji, J.B., po osnovu nasljedstva iza oca pripada 1/4 dijela.

Obzirom da je J.Š., pisanim testamentom pred svjedocima od 30.11.1990. godine raspolagala predmetnim nekretninama u cijelosti, nameće se zaključak, da je navedeni testament ništav u dijelu kojim je J.Š. raspolagala sa 1/4 predmetnih nekretnina koje pripadaju tužilji, J.B..

Na ovakav zaključak ne utiču revizioni prigovor, da je zahtjev tužilje, J.B. u pogledu utvrđivanja ništavosti pisanog testamenta pred svjedocima od 30.11.1990. godine, neosnovan, jer da nije ispunjen ni jedan uslov za ništavost navedenog testamenta iz odredaba člana 63 i 80 Zakona o nasljeđivanju, niti je ova tužilja podnijela tužbu za utvrđenje ništavosti navedenog testamenta u roku propisanom odredbama člana 64 i 80 Zakona o nasljeđivanju.

Ovo stoga, što tužilja, J.B., ne traži utvrđenje ništavosti navedenog testamenta u smislu odredaba člana 63 i 80 Zakona o nasljeđivanju, već zato, što je navedenim testamentom J.Š. raspolagala sa 1/4 predmetnih nekretnina koje pripadaju njoj i zbog čega, u tom dijelu, a na osnovu navedenog testamenta, tuženi nije mogao biti proglašen testamentarnim nasljednikom.

Slijedom datih razloga, valjalo je primjenom člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP), preinačiti odluku drugostepenog suda i suditi kao u stavu 1. izreke ove presude, a primjenom odredaba člana 248. ZPP-a, kao u stavu 2. ove presude.

Shodno odredbama člana 397. a u vezi sa članom 368. ZPP-a, ovaj sud je donio odluku i o troškovima parničnog postupka. Tužilje, J.D. i D.D. su u cijelosti izgubile parnicu, pa su iste obavezne naknaditi troškove postupka tuženom. Prihvatajuću u cijelosti razloge nižestepenih presuda, ovaj sud nalazi da je tuženi, zastupan po advokatu, imao troškove postupka u ukupnom iznosu od 10.132,50 KM, od čega, troškovi žalbe i revizije iznose po 1.312,50 KM. Obzirom da ove tužilje nisu izazvale troškove žalbe tuženog, valjalo ih je obavezati, da tuženom, na ime troškova postupka, isplate 8.820,00 KM.

Uspjeh tužilje J.B. u ovoj parnici je 50%, pa joj shodno uspjehu pripadaju i troškovi postupka. Tužilja J.B., zastupana po advokatu je imala troškove postupka u ukupnom iznosu od 12.185,00 KM, shodno razlozima nižestepenih sudova koje prihvata i ovaj sud. Kako je uspjela u sporu 50%, pripada joj 6.092,50 KM, na ime troškova parničnog postupka.

Obzirom da je uspjeh tuženog u odnosu na ovu tužilju, 50%, to istom shodno uspjehu pripada 5.066,25 KM na ime troškova parničnog postupka.

Prebijanjem troškova postupka koje je imala tužilja J.B. i tuženi, ovaj sud je našao da je tuženi dužan naknadi troškove postupka tužilji, J.B. u iznosu od 1.026,25 KM.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić